

รายงานพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต (MRDAE) โดยใช้สื่อประสมชุด
ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการ
เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
Development of the Model of Future Management Knowledge Using
the Mixed Media (MRDAE) to Trail Ayutthaya's History and to
Develop Critical Thinking in Social Studies Subject
of Matthayomsuksa 2 Students

คงพันธ์ มีโพธิ์¹

Kongpan Meepho¹

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสมชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสมชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (3) เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสมชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และ (4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสมชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนเทศบาล 2 สามัคคีวัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากการจับสลากห้องเรียนระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ปีการศึกษา 2563 ใช้เวลาในการทดลอง 20 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ (1) รูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสมชุดตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ (2) แผนการจัดการเรียนรู้ (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ 40 ข้อ (4) แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ 2 ข้อ และ (5) แบบสอบถามความพึงพอใจ 20 ข้อ

¹ โรงเรียนเทศบาล 2 สามัคคีวัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร, kongpan.mee2512@gmail.com

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การคำนวณหาประสิทธิภาพ (E1/E2) ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการศึกษาพบว่า

1. รูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต (MRDAE) โดยใช้สื่อประสม ชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ มีองค์ประกอบดังนี้ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการสอน และการประเมินผล รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นกระบวนการสอนมี 5 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นที่ 1 จูงใจเข้าสู่ความรู้ (motivation to knowledge) ขั้นที่ 2 นำสู่การค้นคว้า (research) ขั้นที่ 3 ร่วมหารือสรุปประเด็น (discussion to summarize) ขั้นที่ 4 ประยุกต์เป็นพร้อมนำไปใช้ (application to use) และขั้นที่ 5 ประเมินผลสิ่งที่เรียนรู้ (evaluate) โดยรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 มีค่าเท่ากับ 81.02/84.53 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังทดลองใช้รูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสม ชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 พบว่าผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสม ชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ กลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสม ชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ กลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับพอใจมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18

คำสำคัญ : ความผูกพันต่อองค์กร, คุณภาพชีวิตการทำงาน, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The research purposes were: (1) to study the quality level of work life and the organizational commitment of the Subdistrict Administrative Organizations personnel in Mueang Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province; (2) to study the quality of work life affecting the organizational commitment of the Subdistrict Administrative Organizations personnel in Mueang Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province; and (3) to present the guidelines for develop the quality of work life affecting the organizational commitment of the Subdistrict Administrative Organizations personnel in Mueang Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. This was the mixed methods research. The

population was the 794 personnel worked in the Subdistrict Administrative Organizations personnel in Mueang Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province; the sample group of quantitative research was the 266 personnel, and the interview sample group was the 20 personnel. The research instruments were the questionnaire and the interview form. The quantitative data analysis statistics were the frequency, percentage, mean, standard deviation, multiple regression analysis, and correlation analysis; the qualitative data used the content analysis.

The research findings were:

1. The quality level of work life of the Subdistrict Administrative Organizations personnel in Mueang Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province found the overall was at high level; the each aspect consideration by descending mean found the three-first ranks were the aspect of suitability and fairness of the compensation, the aspect of relationship between work and life as a whole, and the aspect of potential for continued progress and job security; all were at a high level, respectively. The organizational commitment of the Subdistrict Administrative Organizations personnel found the overall was at high level; the each aspect consideration by descending mean found the three-first ranks were the leadership aspect, the human resource development aspect, both aspects were at high level, and the organization aspect was at moderate aspect, respectively.

2. The relationship between the quality level of work life and the organizational commitment found the aspect of social integration within the workplace (X_5), the aspect of individual rights in the organization (X_6), and the aspect of relationship between work and life as a whole (X_7) can explain the 12.1% of variation at statistical significance level 0.05; and found the equation: $\hat{y} = 0.064 + 0.195(X_7) + 0.167(X_5) + 0.121(X_6)$.

3. The guidelines for develop the quality of work life affecting the organizational commitment of the Subdistrict Administrative Organizations personnel in Mueang Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province were: (1) the organization should be fair and rewarded for their work appropriately; (2) the organization should attention to the safety of the worker's work; (3) the organization should provide appropriate advancement opportunities for workers; (4) the organization should provide opportunities for workers to continually develop their knowledge and competence in their job responsibilities; (5) the organization should

allow workers to adapt to the working environment, and encourage employees to develop their work potential accordingly.

Keywords: organizational commitment, quality of work life, subdistrict administrative organizations

บทนำ

ปัจจุบันการพัฒนาของเศรษฐกิจและเทคโนโลยีมักเกิดจากความร่วมมือกันระหว่างประเทศ แต่ใน ประเทศต่างๆ ก็ยังมีปัญหาสังคมสำคัญที่ควรได้รับการแก้ไข นั่นก็คือปัญหาความขัดแย้งกัน ในสังคม ปัญหา เหล่านี้เป็นปัญหาที่พบเห็นได้ในหลายๆประเทศ ประเทศไทยก็เป็นอีกประเทศหนึ่ง ที่เกิดปัญหาความขัดแย้งใน สังคม โดยปัญหานี้มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำใน สังคมและเกิดปัญหาในสังคมต่างๆ ตามมามากมาย จึงกล่าวได้ว่าการไม่ร่วมมือกันในหมู่คณะจึงเป็น ปัญหาที่สำคัญอีกปัญหาหนึ่งของประเทศไทย เป็นอย่างมาก (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2553) ความร่วมมือมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็น กำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความ สมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้กำหนดให้ผู้เรียนมี จิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิต สาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้านคุณภาพ ผู้เรียน เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม (สวธ.) ที่จะให้หน่วยงานของรัฐและเอกชนรวมทั้งประชาชนร่วมกันรักษาและส่งเสริม บำรุง รักษาวัฒนธรรม ไทยทุกด้านให้เจริญด้วยการศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนาวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นเครื่องมือ สำคัญสำหรับการแก้ปัญหาการดำเนินชีวิต พัฒนาประเทศ ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการ ป้องกันประเทศ ป้องกันการทำลายวัฒนธรรมและศาสนา และทำนุบำรุงศาสนาให้บริสุทธิ์ เพื่อเป็น หลักในการพัฒนาจิตใจประชาชนให้มีการส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้าน และวัฒนธรรมของกลุ่มชนใน ท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจ เห็นคุณค่า และยอมรับวัฒนธรรมของท้องถิ่นซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมอันจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุขในชาติ และมีความรัก ห่วงแหนวัฒนธรรมไทยยิ่ง ขึ้นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

รูปแบบการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่เป็นลำดับขั้นตอนที่ใช้สำหรับเป็นแนวทางในการจัดการเรียน การสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่างๆ โดยประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญใน การเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ ที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ แนวคิดของ จอยซ์ และ เวลล์ (Joyce and Weil, 1996) ที่กล่าวถึงการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน คือ การจัดรูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับ ผู้เรียน หลักสูตร และสังคม โดยอาจเน้นในด้านเนื้อหาวิชา ความสามารถเฉพาะ คุณลักษณะของ ผู้เรียน สังคม และความต้องการของผู้เรียนหรือเน้นเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น เมื่อรูปแบบการเรียนการสอนของรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในปัจจุบันยังไม่สามารถ ทำให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพอันส่งผลต่อการมีสุขภาพดีได้ตาม เป้าหมายการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมขึ้นมาใหม่ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถ ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนของรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ที่กำหนด ไว้ได้ การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีแนวคิดทฤษฎีที่เหมาะสมสอดคล้อง กับการเรียนของ นักเรียนที่เน้นผลลัพธ์ที่คาดหวังในยุคศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการจัดการเรียน การสอนจะ กลายเป็นรูปแบบการเรียนการสอนได้นั้น จะต้องผ่านการจัดองค์ประกอบต่างๆ ให้เป็น ระบบ เสียก่อน ซึ่งในการจัดระบบจะต้องคำนึงถึงถึงทฤษฎีและหลักการ รวมทั้งสภาพการณ์ต่างๆ ที่ เกี่ยวข้อง

จากการที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนโรงเรียนเทศบาล 2 สามัคคีวัฒนาได้ทำการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาและข้อมูลด้านการจัดการเรียนการสอนร่วมกับคณะครูในโรงเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนไม่เข้าใจ ขาดความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา และไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ได้จากการสอนแบบ บรรยายของครูที่ผ่านมา ทำให้ นักเรียนไม่สามารถคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงความรู้ด้วยตนเองได้ ทำให้ เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนใน องค์ความรู้ (Misconception) ทั้งยังส่งผลให้ผู้เรียนขาดความ กระตือรือร้นในการเรียนวิชา ประวัติศาสตร์และหลักสูตรที่เน้นให้ความสำคัญกับ ประวัติศาสตร์ให้ นักเรียนเห็นภาพ ประวัติศาสตร์ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร และปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูยังไม่ หลากหลาย ไม่มีวิธีการสอนที่ทันสมัยที่น่าสนใจ นักเรียนขาดคุณลักษณะการใฝ่รู้ใฝ่เรียนและ คุณลักษณะที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ สถานศึกษากำหนด ประกอบกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ทั้งมีสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย

ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันที่ต้องเน้นการจัดกิจกรรม ที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับผู้เรียนเน้นการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ผู้วิจัยจึงได้พัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสม เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งที่จะพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์สนองตอบเจตนารมณ์ตาม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ทั้งยังเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป ส่งผลให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสมชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสมชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสมชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสมชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สมมติฐานการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสมชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสมชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสมชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
4. นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่ได้เรียนด้วย รูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสมชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ขอบเขตของการศึกษา

1. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนเทศบาล 2 สามัคคีวัฒนา อำเภอเมือง สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองโยธธร์ จำนวน 3 ห้อง รวม 98 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนเทศบาล 2 สามัคคีวัฒนา สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองโยธธร์ จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากการจับสลากห้องเรียน

2. ด้านเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ได้จัดทำรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสม ชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้เนื้อหาจากรายวิชาพื้นฐาน ประวัติศาสตร์ ม.2 จำนวน 8 เรื่องได้แก่

- (1) การสถาปนากรุงศรีอยุธยา
- (2) ประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา
- (3) พัฒนาการด้านการเมืองการปกครองสมัยอยุธยา
- (4) พัฒนาการด้านสังคมสมัยอยุธยา
- (5) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยอยุธยา
- (6) พัฒนาการด้านเศรษฐกิจสมัยอยุธยา
- (7) บุคคลสำคัญสมัยกรุงศรีอยุธยา และ
- (8) ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รายงานพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต (MRDAE) โดยใช้สื่อประสมชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้นำแนวคิด การจัดการความรู้แห่งอนาคต (MRDAE) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ หมายถึง รูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสม ชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้

ตัวแปรตาม หมายถึง นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ด้วยรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสม ชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสม ชุด ตามรอย

ประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสม ชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ ในระดับความพึงพอใจมาก

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวทางการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้วิธีดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสมชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์หลักสูตรที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสมชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (Analysis) ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหา
2. วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐานปี 2551กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
3. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - (1) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา
 - (2) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรูปแบบการสอน
 - (3) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการความรู้ (Knowledge Management)
 - (4) แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนคอนสตรัคติวิสต์
 - (5) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
 - (6) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD
 - (7) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เทคนิค CIPPA
 - (8) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อประสม และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสมชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (Design and Development) ดำเนินการดังนี้

1. ร่างรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสมชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

- (1) หลักการ
- (2) วัตถุประสงค์
- (3) กระบวนการสอน และ
- (4) การประเมินผล

โดยมีกระบวนการสอน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 จูงใจเข้าสู่ความรู้ (motivation to knowledge)

ขั้นที่ 2 นำสู่การค้นคว้า (research)

ขั้นที่ 3 รวบรวมหรือสรุปประเด็น (discussion to summarize)

ขั้นที่ 4 ประยุกต์เป็นพร้อมนำไปใช้ (application to use)

ขั้นที่ 5 ประเมินผลสิ่งเรียนรู้ (evaluate)

2. สร้างแบบสอบถามประเมินร่างรูปแบบ

3. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

4. ทดลองใช้รูปแบบกระบวนการสอน

ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสมชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (Implementation: I) ดำเนินการดังนี้

1. นำรูปแบบกระบวนการสอนไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน และทดสอบความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียน

1.2 ใช้รูปแบบกระบวนการสอน

1.3 ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน และทดสอบความคิดสร้างสรรค์หลังเรียน

2. สรุปผล

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสมชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (Evaluation: E) ดำเนินการดังนี้

1. นักเรียนประเมินผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสมชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. สรุปรายงานผลการทดลอง นำเสนอรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสมชุดตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผลการวิจัย

การศึกษารายงานพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต (MRDAE) โดยใช้สื่อประสม ชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สรุปสาระสำคัญดังนี้

1. รูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสม ชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ มีองค์ประกอบดังนี้ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการสอน และการประเมินผล รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ชี้แจงเตรียมบทเรียน ขั้นที่ 2 นำสอนเนื้อหา ขั้นที่ 3 จัดกิจกรรมฝึกฝนเรียนรู้สู่ทีม ขั้นที่ 4 นำไปใช้และตรวจสอบ และขั้นที่ 5 สรุปบทเรียน และประเมินผลการทำงานกลุ่ม โดยรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 80.31/82.68 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังทดลองใช้รูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสม ชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 พบว่าผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสม ชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ กลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสม ชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ กลุ่ม สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับพอใจมาก คะแนนเฉลี่ย 4.21 โดย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ 1) ด้านการวัดและประเมินผล ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 2) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนและบรรยากาศในการเรียนรู้ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 3) ด้านเนื้อหา ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และ 4) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17

อภิปรายผล

1. สรุปได้ว่ารูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสม ชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ มีองค์ประกอบดังนี้ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการสอน และการประเมินผล รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการสอน 5 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 ชี้แจงเตรียมบทเรียน ขั้นที่ 2 นำสอนเนื้อหา ขั้นที่ 3 จัดกิจกรรมฝึกฝนเรียนรู้สู่ทีม ขั้นที่ 4 นำไปใช้และตรวจสอบ และขั้นที่ 5 สรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม รูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 80.31/82.68 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 มีการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่นำมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนา ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พ.ศ. 2551

3 พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการความรู้แห่งอนาคต โดยใช้สื่อประสม ชุด ตามรอยประวัติศาสตร์อยุธยาที่ควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยรวมนักเรียนมีความพึงพอใจระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.18 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญชัย ช้วนา และคณะ (บทคัดย่อ : 2559) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนคิดเชิงออกแบบการเรียนรู้ โดยใช้สื่อประสม ชุด เรียนรู้พัฒนาของชีวิตสู่การใส่ใจสุขภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ครูจะต้องมีความเข้าใจองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน เนื้อหาในแต่ละประเด็นก่อนนำรูปแบบที่จะมอบหมายงานให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ มีทักษะการเรียนรู้ ตลอดจนเข้าใจความเกี่ยวพันเชื่อมโยงของแต่ละประเด็นเหล่านั้น สิ่งสำคัญอีกประการ คือ ครูต้องการทำหน้าที่เป็นหนึ่งในแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเสริมแรง แก่นักเรียนตลอดทุกขั้นตอนของการเรียนรู้

1.2 การเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนคิดเชิงออกแบบการเรียนรู้ โดยใช้สื่อประสม ชุด เรียนรู้พัฒนาของชีวิตสู่การใส่ใจสุขภาพ ครูจะต้องสร้างสถานการณ์ที่ท้าทายเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนต้องการเรียนรู้ค้นคว้าหาความรู้มาเพิ่มเติม ที่รวมทุกประเด็นที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะต่างๆในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านเทคโนโลยี ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างของผู้เรียน

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดขั้นสูงของนักเรียน

บรรณานุกรม

- ขวัญชัย ขวัญ, ธารทิพย์ ขวัญ และเลเกีย เขียวดี. (2559). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21.**งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 จากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสศ.)
- ทัศนีย์ ทองไชย. (2556). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคตการจดการความรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา .**วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทีศนา แคมมณี. (2545). **รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย.** กรุงเทพฯ :
ด้านสุทธาการพิมพ์.
- _____. (2545). **ศาสตร์การสอน.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทีศนา แคมมณี. (2557). **ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 18).** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- น้ำเพชร กะการดี. (2560). **การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้รูปแบบสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ เรื่องแรงและการเคลื่อนที่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม:มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บรรศักดิ์ อูวรรณโณ. (2553). **วิกฤตเศรษฐกิจและวิกฤตทางการเมืองในประเทศไทยในอดีตและปัจจุบัน.** นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.
- Anderson, T. P. (1997). **Using models of Instruction.** In C. R. Dills and A.J. Romiszowski (eds.), *Instructional development paradigms.* Englewood Cliffs, NJ : Education Technology Publications.
- Joyce, B., & Weil, M. (1996). **Model of Teaching (3rd ed.).** Boston: Allyn and Bacon.
- Keeves, J.P. (1997). **Models and model building.** In Keeves, J.P. (ed.). *Educational research, methodology and measurement : An International Handbook.* 2nd ed., Oxford :Peramans Press
- Kruse, K. (2013). **Instructional design.** Retrieved March 14, 2012, from <http://www.cognitivedesignsolutions.com/Instruction/LearningTheory.htm>.